

04 Sep. 2024 Emily Perepichko.

Ювелірне мистецтво Стародавнього Єгипту

Стародавній Єгипет по праву вважають однією з найзагадковіших, унікальних і хвилюючих уяву цивілізацій.

Коли людина чує “Стародавній Єгипет”, перед очима постає піраміда Хеопса, Сфінкс, мумії, монументальна скульптура, настінні барельєфи. Але Стародавні Єгиптяни були чудовими художниками, музикантами та ювелірами.

У ювелірних виробках вражає навіть не велика кількість золота, хоча лише маска Тутанхамона важить одинадцять кілограмів, а висока якість ювелірної роботи з благородним металом, дорогоцінним камінням і найціннішими породами дерева. Подивимося лише кілька предметів найвищого ювелірного мистецтва, що зберігаються в Каїрському Єгипетському музеї.

Сфінкс Тутмоса перед входом до музею

ПОЯС ЦАРІВНИ МЕРЕРЕТ

**Дахшур, погробальний комплекс Сенусерта III,
гробниця царівни Меререт (1881-1842)**

Золото, аметист. Довжина 60 см

Пояс царівни Меререт, дочки Сенусерта III, є парним до браслета, який носили на нозі. Він виготовлений із золота та аметиста. Подібні пояси, що носилися на стегнах, видно на рельєфних зображеннях дівчат. Поєднання золотих фігур і намистин з аметиста темно-синього кольору надає цьому виробу особливої чарівності.

Дев'ять фігур, що є дві голови пантери, що дивляться в різні боки, з'єднані двома рядами намистин. Пантера, за уявленнями єгиптян, мала захисні функції. Її шкуру, що майже завжди включала голову і лапи звіра, носили давньоєгипетські жерці. На стелі Стародавнього царства зображена жінка у сукні, що імітує плямисту шкіру. Через своє забарвлення пантера асоціювалася з сонцем, будучи посередником між людиною і богом. Носіння символів пантери наближало її власника до сонячного божества.

ДІАДЕМА ЦАРІВНИ САТХАТОРІУНЕТ

**Ель-Лакун, похоронний комплекс Сенусерту II,
правління Аменемхета III (1842-1794 дон. е.)**

Золото, лазурит, сердолік, склоподібний шпат.

Висота 44 см, діаметр 19,2 см

У центрі композиції – змії-урей (кобра), який вважався оком бога Ра і забезпечував захист свого власника. Урей та розетки інкрустовані сердоліком, лазуритом, зеленим склоподібним шпатом.

Золоті стрічки у верхній частині діадеми зображають два пера - елемент, характерний для головних уборів царської сім'ї та богів. Рухливі золоті смужки довкола діадеми нагадують стрічки.

Натхненниця сучасних ювелірів

ГОЛОВА НЕФЕРТІТІ

Вапняковий рельєф, на якому збереглася голова Нефертіті, показує її в традиційному головному уборі цариці-тіаре, на якій вигравіровано два уреї-захисника від злих сил, символу царської влади та приналежності до царської родини. Тонке обличчя, пухкі чуттєві губи підкреслюють дивовижну красу профілю обраниці Ехнатона.

Сучасні ювелірні вироби

Серезжки

Кулони

**СОСУД З РУЧКОЮ У ФОРМІ
ТЕЛЕНЯ**

**Клад, виявлений у 1906 р.
Часи правління Рамсеса II
(1279-1212 до .н. е.)
Золото. Висота 11,2 см**

Рифлена поверхня основної частини судини, що складається з маленьких овалів, могла бути імітацією гранатів, які потрапили до Єгипту з Азії лише на початку Нового царства і як екзотичний плід особливо цінувалися. У другому ряду – композиція з квітів лотоса, виноградних гронок та маленьких квітів.

ТРОН ТУТАНХАМОНУ

Долина царів, гробниця Тутанхамона XVIII, династія (1333-1323 до н. е.)

Дерево, золото, срібло, склоподібна паста, напівдорогоцінне каміння

Висота 102 см, довжина 54 см, ширина 60 см

Чудовий з погляду художнього оформлення виріб вважається одним із найкрасивіших предметів, знайдених у Єгипті. Дерев'яна основа повністю покрита листовим золотом. Ніжки трону мають форму левових лап, що сягає давньої традиції асоціації фараона з царем звірів - левом.

Повна ліризму сцена на спинці крісла Тутанхамона, показує люблячу пару молодих правителів величезної країни.

НАГРУДНЕ ПРИКРАСЕННЯ З КРИЛАТИМ СКАРАБЕЄМ

Долина царів, гробниця Тутанхамона

XVIII династія (1333-1323 дон. е..)

Золото, срібло, блакитний, сердолік, кальцит, обсидіан, бірюза.

Висота 14,9 см, ширина 14,5 см

У центрі композиції - священний жук-скарабей, показаний з крилами сокола, тіло якого виконано з напівпрозорого халцедону, що надає комахі містичний відтінок. У нижніх лапах жука - символи вічності: букети лотосів та квіток папірусу, які вважалися символами відродження. Передніми лапами він підтримує сонячну туру, в центрі якої - священне око Хора, уджат, який, згідно з міфологією, Хор пошкодив у битві з богом зла Сетхом і який згодом був відновлений богом Татом. Здорове око уджат було символом воскресіння і часто зображувалося на різних типах пам'яток.

Над священним оком показано сонячний диск і півмісяць, у середині диска - фараон, оточений богами Татом і Ра-Хорахте, що благословляють його. Біля обох кінців тури – кобри-захисниці із сонячним диском на головах.

Обрамляють композицію дві кобри, показані у профіль, їх хвости плавно переходять у крила сокола. Нижче – тонко виконаний декор з гуртків золотих обідків із вставленими в них камінням. Завершує композицію витончена облямівка з квітів лотоса та папірусу., між якими симетрично розташовуються маленькі круглі площини синього кольору із золотими вставками.

НАМИСТО З ПРОТИВАГОЮ

**Долина царів, гробниця Тутанхамона (1333-1323 до н. е.)
Золото, електрум, лазурит, сердолік, польовий шпат, фаянс.
Ширина намисто 10,8 см, ширина противаги 6,8 см**

Сцена символізує рух місяця на небі.

Нагрудні намисто врівноважувалися противагою на спині, що давало можливість утримувати їх у потрібному положенні. Противага цього намисто виконано у традиційній для єгипетського мистецтва композиції з квітів та бутонів лотоса.